

SOSIAALIALAN TYÖNTEKIJÖIDEN NÄKÖKULMIA TOR-
NION MAAHANMUUTTAJIEN KOTOUTUMISESTA

Tallgren Annika

Opinnäytetyö
Sosiaaliala
Sosionomi

2023

Hyvinvointipalvelujen osaamisala
Sosiaalialan koulutus
Sosionomi (AMK)

Tekijä	Annika Tallgren	2023
Ohjaaja(t)	Seija Järvi & Timo Marttala	
Työn nimi	Sosiaalialan työntekijöiden näkökulmia Tornion maahanmuuttajien kotoutumisesta	
Sivu- ja liitesivumäärä	43 + 2	

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on lisätä tietoa sosionomien tekemästä työstä, sekä tuoda heidän näkökulmiensa Tornioon muuttaneiden maahanmuuttajien kotoutumisprosessista ja kotoutumisesta. On tärkeää, että maahanmuuttajaväestön tarpeet otetaan huomioon, ja he saavat apua, sillä maahanmuutto on lisääntynyt Suomessa runsaasti. Opinnäytetyön tavoitteena on kuvata kotouttamista edistävien työntekijöiden kautta heidän näkökulmiaan ja ajatuksiaan työstä, maahanmuuttajan kotoutumisprosessin vahvuuksista ja työn kehittämiskohdista Torniossa. Työn tavoitteena on, että tästä opinnäytetyöstä on apua sosionomiopiskelijoille ja jo alalla työskenteleville työntekijöille.

Suoritin tiedonhankinnan haastatteleamalla kaksi sosionomia, jotka työskentelivät eri paikoissa. Ensimmäinen työskentelee Tornion kaupungin alaisena, ja toinen Torniossa sijaitsevassa yhdistystoiminnassa. Opinnäytetyö on tehty kvalitatiivisena eli laadullisena tutkimuksena. Tutkimuskysymyksiksi valikoitui kaksi kysymystä; mitä kotouttamisen työmenetelmiä onnistuneeseen kotoutumiseen on, sekä mitä mahdollisia kehittämiskohteita kotouttamistyössä on.

Opinnäytetyössä tuli ilmi haastateltavien näkemyksiä siitä, että kotoutumista tukeva työ on heidän mielestään kokonaisvaltaista ohjaamista ja auttamista, asiakaslähtöistä vuorovaikutuksellista työtä. Toisen ihmisen huomioon ottamista. Opinnäytetyötä tehdessä olen havainnut työntekijän tiedon tärkeyden eri viranomaistahoista, kulttuurillisen tuntemuksen, aito halu auttaa ja ennakkoluulojen poissulkemisen.

Tulokset osoittivat, että oma aktiivisuus ja motivaatio opiskella suomen kieltä on edesauttava tekijä kotoutumiselle. Haasteellisiksi tilanteiksi kuitenkin nousivat esille maahanmuuttajien hidas suomen kielen oppiminen ja siitä johtuva kotoutumisen hidastuminen. Lasten ja nuorten koulunkäynnin ja mahdollisten harrastusten myötä kielen oppiminen sujuu paremmin. Opinnäytetyössä nousi esiin Tornion lisätyöntekijöiden tarve maahanmuuttajien pariin jalkautumiseksi ja heidän Suomeen integroitumisensa tukemiseksi. Opinnäytetyössä myös kerrotaan maahanmuuttajien työllisyyden olevan vähäistä, joka taas toisi hyvää oppia suomen kielen kannalta.

Avainsanat Maahanmuutto, maahanmuuttaja, kotoutuminen, kotouttaminen

School of Social Services
Bachelor of Social Services

Author	Annika Tallgren	2023
Supervisor	Seija Järvi & Timo Marttala	
Subject of thesis	Perspectives of social work professionals on the integration of immigrants in Tornio	
Number of pages	43 + 2	

The purpose of this thesis is to increase knowledge about the work done, by Bachelors of Social Services and to present their viewpoints on the integration process and integration efforts for immigrants who have moved to Tornio. It is important that the needs of the immigrant population are taken into account and that they receive assistance, as immigration has significantly increased in Finland. The goal of this thesis is to describe the perspectives and thoughts of workers promoting integration, focusing on the strengths of the immigrant's integration process and areas for development in Tornio. The aim of this work is to be helpful for social work students and professionals already working in the field.

I conducted data collection by interviewing two social workers who worked in different locations. The first one works under the jurisdiction of Tornio city, and the second one works within an association in Tornio. The thesis was conducted as a qualitative research study. Two research questions were chosen: What integration methods contribute to successful integration? What potential areas for development exist in integration work?

From the interviews, it emerged that the workers consider integration-supportive work as holistic guidance and assistance, customer-oriented interactive work. They emphasized considering the individual's needs. During the thesis work, I observed the importance of worker's knowledge of various authorities, cultural awareness, a genuine desire to help and the avoidance of prejudices.

The results indicated that personal initiative and motivation to learn the Finnish language contribute to successful integration. Challenges included the slow acquisition of the Finnish language by immigrants and the resulting slowdown in integration. Language learning progresses better for immigrants' children and youth through school attendance and possible hobbies. The thesis also highlighted the need for additional workers in Tornio to engage with immigrants and support their integration into Finland. Additionally, the thesis mentioned the low employment rate among immigrants. Employment could positively impact learning the Finnish language.

Key words: Immigration, immigrant, integration, integration efforts

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN.....	7
2.1	Tavoite ja tutkimuskysymys	7
2.2	Tutkimusmenetelmät.....	8
2.3	Eettisyys ja luotettavuus	9
2.4	Haastattelut teemoittain	10
3	MAAHANMUUTTO	11
3.1	Käsitteet.....	11
3.2	Maahanmuuttaja	11
3.3	Pakolainen	11
3.4	Turvapaikanhakija.....	12
3.5	Kiintiöpakolainen.....	12
4	MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMINEN JA SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY	14
4.1	Kotoutuminen.....	14
4.2	Kotouttaminen.....	15
4.3	Onnistunut kotoutuminen	16
5	KOTOUTTAMISOHJELMA – TORNION KAUPUNKI	18
5.1	Maahanmuutto-, alkukartoitus- sekä kotoutumissuunnitelma	18
5.2	Muut kotouttamiseen kuuluvat palvelut Tornion seudulla.....	20
6	TUTKIMUSTULOKSET	22
6.1	Kotouttamisen menetelmiä kotouttamiseen	22
6.2	Kehittämiskohteet maahanmuuttotyössä	29
6.3	Lisäkysymykset.....	31
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	33
8	POHDINTA	37
	LÄHTEET	40
9	LIITTEET	43

KÄYTETYT MERKIT JA LYHENTEET

KELA	Kansaneläkelaitos
TEM	Työ- ja elinkeinoministeriö
TENK	Tutkimuseettinen neuvottelukunta
THL	Terveysten ja hyvinvoinninlaitos
YK	Yhdistyneet Kansakunnat
UNHCR	The office of the United High Commissioner for the refugees – Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain valtuutettu toimisto

1 JOHDANTO

Maahanmuutto on viime vuosina kasvanut Suomessa runsaasti. Vuonna 2020 Suomessa oli ulkomaalaistaustaisia 444 031 henkilöä, eli kahdeksan prosenttia koko Suomen väestöstä. Vuonna 2021 ulkomaalaisten määrä oli kasvanut Suomessa 469 633 henkilöön, joka on kahdeksan pilkku viisi prosenttia koko maan väestöstä ulkomaalaistaustaisia. Siitä vuoden kuluttua määrä kasvoi jo yli puoleen miljoonaan. Ulkomaalaistaustaisten määrä vuonna 2022 oli 508 173, eli 9,1 %. (Tilastokeskus, väestörakenne 2023.)

Yksin Suomeen muuttavalla maahanmuuttajalla on maahanmuuttajaperhettä heikommat edellytykset kielitaitoon ja työllistymiseen. Suomessa suurella osalla maahanmuuttajalapsista ja -nuorista menee hyvin. Toimeentulovaikeuksia on monissa lapsiperheissä. Vanhempien työllistymisen paraneminen sekä kielitaidon kehittäminen tukevat myös lasten kotoutumista. (Kotoutuminen.fi 2021.)

Työttömyys ja kieli -sekä kirjoitustaidottomuus voivat vaikeuttaa kotoutumista sekä aiheuttaa yksinäisyyttä. Esimerkiksi somalikulttuurissa 55-vuotias on jo iäkäs. Iäkkään maahanmuuttajan menneisyys vaikuttaa siihen, kuinka paljon kotoutumiseen tarvitaan tukea. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitos [THL] 2021.)

Olen kiinnostunut, mitä sosiaalialan työntekijät tekevät mahdollistaakseen onnistuneen maahanmuuton ja kotouttamisen, maahanmuuttajan kotoutumisen, sekä millaisia mahdollisia kotouttamisen esteitä voi olla. Mielestäni maahanmuuttajan kotouttamista edistävä työ on erittäin tärkeää, koska sen tarkoituksena on osallistuttaa ja integroida maahanmuuttaja Suomen yhteiskuntaan. Valikoin opinnäytetyön aiheeksi Tornion maahanmuuttajien onnistuneen kotoutumisen ilmiön tutkimista sosiaalialan työntekijöiden näkökulmasta. Ymmärtääkseni maahanmuuttajien kotouttamista sekä kotoutumisprosessia tarkemmin päädyin haastattelemaan sosiaalialan ammattilaisia pohjautuen tutkimuskysymyksiini: mitä kotouttamisen työmenetelmiä onnistuneeseen kotoutumiseen kaivataan, ja mitä mahdollisia kehittämiskohteita kotoutumistyössä on.

2 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTTAMINEN

2.1 Tavoite ja tutkimuskysymys

Opinnäytetyöni aiheeseen kiinnostuminen on muovautunut siitä, kun Suomeen kohdistunut maahanmuutto on yleistynyt, ja sitä olen päässyt näkemään omassa ympäristössäni. Tutustuessani syvemmin aiheeseen aloin kiinnostua siitä, miten Tornioon muuttaneiden maahanmuuttajien kotoutuminen on sujunut. Pohdin, mitä sosiaalialan työntekijät tekevät mahdollistaakseen onnistuneen maahanmuuton ja kotouttamisen, maahanmuuttajan kotoutumisen, sekä millaisia mahdollisia kotouttamisen esteitä voi olla. Aihetta lukiessani ja sitä pohtiessani ajattelin prosessin olevan hyvinkin pitkä maahanmuuttajalla itsellään. Alkutietojeni mukaan, Tornioon saapuneet maahanmuuttajat ovat suurimmaksi osaksi omasta maastaan paenneita yksilöitä ja perheitä.

Tavoitteena tässä opinnäytetyössä on kuvata kotouttamista edistävien työntekijöiden näkökulmia ja ajatuksia heidän työstään. Halusin ottaa selvää alan ammattilaisilta, minkälaisia maahanmuuttajien kotoutumisprosessiin kuuluvia vahvuuksia ja kehittämiskohteita Torniossa on. Ala vaatii erityisosaamista ja kokemusta, jota tulen aineistojen ja haastattelujen kautta käsittelemään. Koen, että opinnäytetyöstäni voisi olla hyötyä alan ammattilaisille, muista aiheesta kiinnostuneille sekä maahanmuuttajille. Näen ongelmakohtien tarkastelun tarpeellisena osana maahanmuuton ymmärtämiseksi ja sen onnistumiseksi.

Kasvavan maahanmuuttoväestön seurauksena ja edellä mainittujen kysymysten ympäröimänä laadin tutkimuskysymykseni:

- Mitä kotouttamisen työmenetelmiä onnistuneeseen kotoutumiseen kaivataan?
- Mitä mahdollisia kehittämiskohteita kotouttamistyössä on?

Valitsin nämä tutkimuskysymykset siksi, että niiden avulla saataisiin selville lisätietoa onnistuneesta kotoutumisesta. Alan ammattilaisten kautta voidaan tuoda

julki lisää asioita mitä osaamista ala vaatii. Opinnäytetyön tuloksia voi hyödyntää alan ammattilaiset sekä aiheesta kiinnostuneet henkilöt.

2.2 Tutkimusmenetelmät

Tämän opinnäytetyön tutkimus tapahtuu sen luonnollisessa ympäristössään, eli aineisto kerätään haastattelemalla työntekijöiden työpaikalla. Aineiston kerääminen tapahtuu tutkittavilta vuorovaikutussuhteessa. Toimin itse tutkijana ja aineiston kerääjänä. Suoritan tutkimuksessa haastattelut työntekijöille, jolloin huomioni on tutkittavien näkökulmassa, merkityksissä ja näkemyksissä. Opinnäytetyö koostuu monista lähteistä. Lopuksi haastatteluaineisto analysoidaan käytännöstä teoriaan ja se on palautuvaa ja vuorovaikutteista. Käytän opinnäytetyössäni hyödyksi haastatteluilta saatuja vastauksia, ja peilaan niitä käyttämäni tietolähteisiin. (Kananen 2014, 17–20.)

Olen valinnut opinnäytetyöni tutkimusotteen työmenetelmäksi kvalitatiivisen, eli laadullisen tutkimuksen. Valitsin tämän tutkimusotteen saadakseni tietää maahanmuuttajien parissa työskentelevien ihmisten kokemuksia, ajatuksia ja tunteita heidän työstään. Laadullinen tutkimus mahdollistaa tutkittavan ilmiön syvällisen ymmärtämisen, antaa näkemyksen ilmiön syvälliseen ja rikkaaseen kuvaamiseen ja selittämiseen. (Kananen 2014, 19.)

Käytän tutkimusmenetelmänä teemahaastattelua, joka tarkoittaa kahden ihmisen välistä keskustelua valitsemistani teemoista. Haastattelu tapahtuu tutkijan ja tutkittavan fyysisessä läsnäolossa. Tutkijana olen miettinyt teemojen aiheet etukäteen ennakkonäkemyksien ja ilmiöiden perusteella, joista keskustellaan tutkittavan kanssa. Teema on aihe, joista käydään keskustelua. Teema-aiheet valitsin sen mukaan, jotka toimivat tutkimuskysymykseni kanssa. Haastattelun edetessä ja tiedonhankinnan laajentuessa, voin muokata teemahaastattelurungon sisältöä tarvittaessa. Teemaotsakkeet, joita tulen käyttämään ovat: ”Kotouttamisen menetelmiä kotoutumiseen”, ”Kehittämiskohteet maahanmuuttotyössä” sekä ”Lisäkysymykset”. (Kananen 2014, 75–77.)

Minulle oli heti selvää, että hankin aineistoni haastattelemalla, sillä se palvelee parhaiten tutkimustani. Haastattelua käytetään silloin, kun halutaan selvittää mitä

ihmiset ajattelevat tai miksi he toimivat tietyllä tavalla. Lisäksi haastattelun etuja ovat väärinkäsitysten oikaisemisen mahdollisuus. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 85.)

2.3 Eettisyys ja luotettavuus

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje ”Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa” (HTK) (2012) edistää hyvää tieteellistä käytäntöä, sekä tutkimusetiikkaa koskevaa keskustelua, että ennaltaehkäisee tutkimusvilppiä, ja lisäksi seuraa alan kansainvälistä kehitystä. Tavoitteena on edistää hyvää tieteellistä käytäntöä ja samalla varmistaa, että loukkausepäilyt on mahdollista käsitellä mahdollisimman nopeasti, mutta samalla myös asiantuntevasti ja oikeudenmukaisesti. HTK- ohje antaa tutkimuksen harjoittajille mallin hyvästä tieteellisestä käytännöstä, ja sitä noudatetaan Suomessa kaikilla tieteenaloilla. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta [TENK] 2012, 4, 6.)

Hyvä tieteellinen käytäntö pitää sisällään sen, että tutkijat ja tieteelliset asiantuntijat noudattavat tiedeyhteisön myöntämiä toimintatapoja. Toimintatapoja Tuomen ja Sarajärven mukaan on muun muassa yleinen huolellisuus- ja tarkkuus tutkimustyössä ja tulosten tallentamisessa kuin myös sen esittämisessä ja tutkimusten arvioinnissa. Tieteellisen tutkimuksen kriteerin mukainen ja eettisesti kestävä tiedonhankinta-, tutkimus- ja arviointimenetelmiä soveltaen, sekä toteuttavat tieteelliseen tiedon luonteeseen kuuluvaa avoimuutta tutkimuksensa tuloksia julkaistessaan. Tutkijat ja tieteelliset asiantuntijat ottavat huomioon muiden tutkijoiden työn sekä saavutukset asianmukaisella tavalla. Muiden tutkijoiden työtä kunnioitetaan ja annetaan heidän saavutuksilleen niille kuuluva arvo ja merkitys omassa tutkimuksessa. Sen tuloksia julkaistessaan viitaten ja lähdeluetteloon merkiten. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 150.) Olen toteuttanut opinnäytetyöni hyvän tieteellisen käytännön (HTK) mukaisesti ja pyrkinyt tekemään parhaani avoimuuden ja tarkkuuden sekä työskentelyn suhteen yleisesti.

Ennen haastattelua kysyin haastateltavilta yksilöllisesti sähköpostitse mahdollisuuden haastattelun nauhoittamisen, jolloin sain asianmukaisen luvan. Tiedotin myös säilyttäväni aineistomateriaalin siihen asti, kunnes saan opinnäytetyön val-

miiksi, jonka jälkeen hävitän aineistot. Suojatakseni haastateltavaa pysyi haastateltava opinnäytetyössä anonyyminä eikä kohdeorganisaation nimeä mainita. Tutkittavien nimettömyyden turvasin siten, että käytän opinnäytetyössä haastateltavista henkilöistä keksittyjä nimiä. Lähetin ensimmäiselle haastateltavalle kysymykseni teemoineen jo etukäteen näin hänen pyytäessään. Toisen haastateltavan kohdalla esitin, että voin lähettää haastattelukysymykset hänelle etukäteen ennen haastattelua. Myös toinen haastateltavana toivoi saavansa haastattelukysymykset ennakkoon.

2.4 Haastattelut teemoittain

Valintakriteerinä haastateltaville oli se, että he kaikki tuntevat opinnäytetyön ilmiön omakohtaisesti, sillä heillä on aiheesta omakohtaista kokemusta ja näkemystä. Nämä kaksi haastateltavaa olivat tapaamispaikkapalvelussa työskenteleviä henkilöitä. He olivat sukupuoleltaan naisia. Haastattelut olen suorittanut lähettämällä sähköpostilla työntekijöille saatekirjeen (Liite 2). Tulen analysoinnissa käyttämään haastateltavista nimityksiä Haastateltava A ja Haastateltava B, kunnioittaakseen heidän yksityisyyttään. Molemmat haastatteluihin vastanneet ovat koulutukseltaan sosiaalian koulutuksen saaneita.

Haastattelussa olen edennyt teemojen mukaan (Sarajärvi & Tuomi 2018, 87) joten tulen avaamaan myös vastauksia teemoittain haastattelulomakkeen (Liite 1) avulla. Nostan teeman kohdalla haastateltavien vastauksia teemaan liittyen ja tulen vertaamaan haastateltavien vastauksia keskenään teeman yhteydessä.

3 MAAHANMUUTTO

3.1 Käsitteet

Maahanmuutto on ihmisten liikkumista muuttotarkoituksessa valtiosta toiseen. Samaan aikaan lähtömaassa koetaan maastamuutto. Maahanmuuttosyitä on monia erilaisia, jolloin kyseinen henkilö voi eri vaiheissa tai jopa samanaikaisesti olla työntekijä, perheenjäsen tai opiskelija ja kansainvälisen suojelun hakija. Henkilöt, jotka kuuluvat maahanmuuttoryhmään, saattavat elää monenlaisissa muuttuvissa elämäntilanteissa, jonka perusteella oleskelu uudessa maassa voi muuttua. (Juvonen 2021, 2–4.) Suomen kansallinen lainsäädäntö ja Suomen solmimat kansainväliset sopimukset ohjaavat maahanmuuttoa. Pakolaisten oikeusasemaa koskeva yleissopimus eli pakolaissopimus sisältää pakolaisten suojelua koskevat säännöt. (Juvonen 2012, 4.)

3.2 Maahanmuuttaja

Termillä maahanmuuttaja viitataan yleiskäsitteeseen, jota käytetään siitä henkilöstä, joka on muuttanut maasta toiseen (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2019). Rädyn mukaan maahanmuuttaja tarkoittaa kaikkia Suomessa pysyvästi asuvia ulkomaalaisia, ja Väestöliiton teoksen kirjoittajien mukaan maahanmuuttaja on monitahoinen termi, koska siihen sisältyvät myös muun muassa pakolaiset ja turvapaikanhakijat. (Räty 2002, 11; Alitolppa-Niitamo, Fågel & Säävälä 2013, 17). Käytän työssäni ulkomailta Suomeen tulleista henkilöistä maahanmuuttajan lisäksi ulkomaalainen käsitettä, sillä eri lähteissä ja puhekielessä kyseisiä käsitteitä käytetään usein päällekkäin. Ulkomaalaisella tarkoitetaan henkilöä, jolla ei ole Suomen kansalaisuutta (Ulkomaalaislaki 301/2004 § 3.)

3.3 Pakolainen

Yhdistyneiden kansakuntien pakolaisasiain valtuutettu toimisto (UNHCR) määrittelee pakolaistermin oikeusaseman koskevassa yleissopimuksessa. Pakolainen on sotaa, konfliktia, vainoa, väkivaltaa tai ihmisoikeusrikkomuksia pakeneva ihminen (UNHCR Suomi 2023.) Pakolainen on ulkomaalainen henkilö, joka on saa-

nut turvapaikan Suomesta tai joka on otettu Suomeen pakolaiskiintiössä, tai henkilö, joka on saanut oleskeluluvan Suomeen perhesuhteiden perusteella ollessaan pakolaiseksi katsotun henkilön perheenjäsen (Kuosma 2016, 42.)

3.4 Turvapaikanhakija

Ulkomaalaislaissa (301/2004) säädetään turvapaikkamenettelyistä luvussa 6 pykälässä 94. Turvapaikanhakija on ulkomaalainen henkilö, joka hakee Suomesta turvapaikkaa. Suomesta turvapaikan voi saada henkilö, jos hänellä on perustellusti aihetta pelätä joutuvansa kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan vainotuksi uskonnon, alkuperän, kansalaisuuden, poliittisen mielipiteensä tai tiettyyn yhteiskunnalliseen ryhmään kuulumisen vuoksi. Tämän lisäksi edellytetään, että henkilö ei voi pelkäämänsä vainon vuoksi turvautua kotimaansa tai pysyvän asuinmaansa viranomaisen suojeluun. (Maahanmuuttovirasto 2023.) Suomi on sitoutunut suojella Suomesta turvaa hakevia kansainvälisen suojelun tarpeessa olevia henkilöitä. Henkilön suojelutarve arvioidaan ja ratkaistaan turvapaikkamenettelyssä. (Jatkola & Vuorinen 2006, 11.) Maahanmuuttovirasto (Migri) huolehtii turvapaikanhakijoiden vastaanoton, sen käytännön ohjauksen sekä suunnittelun. Henkilön odottaessaan turvapaikkahakemuksen käsittelyä, Suomessa turvapaikanhakijat asuvat vastaanottokeskuksissa. Vastaanottokeskuksissa järjestetään turvapaikanhakijoille tarvittava toimeentulo ja huolenpito (Kuosma 2016, 2.) Kun turvapaikanhakija saa Suomesta myönteisen päätöksen turvapaikastaan, saa hän pakolaisaseman (Maahanmuuttovirasto 2023).

3.5 Kiintiöpakolainen

Kiintiöpakolainen on henkilö, jonka pakolaisjärjestö UNHCR on katsonut jo pakolaiseksi. Kiintiöpakolaisilla tarkoitetaan pakolaisia, jotka valitaan Suomeen pakolaiskiintiössä. Usein kiintiöpakolaiset ovat erityisen haavoittuvassa tilassa olevia ihmisiä, kuten lapsia, vammaisia henkilöitä ja kidutuksen uhriksi joutuneita (Suomen pakolaisapu 2022). Suomi vastaanottaa vuosittain tietyn verran kiintiöpakolaisia suoraan pakolaisleiriltä uudelleensijoittamisjärjestelmän kautta. Päätöksen kiintiöpakolaisten määrästä Suomeen tekee eduskunta valtion talousarvion hyväksymisen yhteydessä. Yhdistyneiden Kansakuntien pakolaisjärjestö UNHCR

katsoo mahdolliset pakolaisiksi kuuluvat henkilöt, ja esittää näitä Suomelle kiintiöpakolaisiksi. Järjestöllä on kriisialueiden naapurimaissa toimipaikkoja joihin pakolaiset voivat hakeutua turvaa hakemaan (THL 2023; Rätty 2002, 19.)

4 MAAHANMUUTTAJAN KOTOUTUMINEN JA SYRJÄYTYMISEN ENNALTAEHKÄISY

4.1 Kotoutuminen

Laissa (493/1999) kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan yksilöllistä kehitystä, jonka tavoitteena on osallistua työelämään ja yhteiskunnan toimintaan samalla omaa kieltään ja kulttuuriaan säilyttäen. (Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta 493/1999 1: § 1.)

Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. Pää tavoitteena on, että maahanmuuttaja tuntee olevansa yhteiskunnan aktiivinen täysivaltainen jäsen. Suomessa kotoutumista ja kotouttamista edistäviä viranomaisia ovat pääosin TE-toimisto ja kunta. Kyseiset viranomaiset tekevät tiivistä yhteistyötä oppilaitosten ja erilaisten kolmannen sektorin toimijoiden kuten yhdistysten ja järjestöjen kanssa (Rasilainen 2016, 20). Kotoutumisen tukemista voi edistää tarttumalla erilaisiin palveluihin kiinni. Kotoutumista edistetään useimmiten eri toimialojen viranomaisten ja muiden tahojen monialaisena yhteistyönä, ja tähän tarkoitukseen tarjotaan erilaisia tieto-, neuvonta- ja ohjauspalveluja. (Kotoutuminen.fi 2021.)

Kotoutumista voidaan katsoa pitävän sisällään eri asteita. Maahanmuuttajan sosiaalinen verkostonsa voi koostua muista maahanmuuttajista tai kotimaansa kansalaisista, eikä hänellä välttämättä ole suhteita valtaväestöön. Emotionaalinen kotoutuminen voi kestää pidempään, koska ennen kaikkea pakosta kotimaansa jättäneet ihmiset voivat vielä kauan aikaa haaveilla paluusta kotimaahan. Prosessi on käsitelty asia silloin, kun ihminen kokee löytäneensä tasapainon ja toimintakyvyn uudessa maassa. (Nyqvist & Hyvärinen 2012, 28–29.)

Kotoutumislaisissa (1386/2010) korostetaan maahanmuuttajien sosiaalista voimaantumista syrjäytymisen ehkäisemiseksi. Sen lisäksi vahvistettuja kotoutta-

mistoimenpiteitä esimerkiksi iän, perhetilanteen, vamman, luku- ja kirjoitustaidottomuuden syyn seurauksena. On hyvinkin tärkeää ottaa yksittäisten ihmisten kotoutumisen lisäksi huomioon myös perheiden kotoutuminen. Laki säätelee ammattilaisia ohjaamaan erityisesti vanhemmuuden vahvistamiseen uusissa olosuhteissa. Maahan muuttaneen kotouttaminen ja kotoutuminen ovat pääsääntöisesti laissa olevia hallinnollisia käsitteitä. (Hiitola, Anis & Turtiainen 2018, 14–15.)

Kotoutumisen sanotaan olevan kaksisuuntaista, sillä siinä on kaksi osapuolta. Siihen osallistuvat maahanmuuttajat ja yhteiskunta. Maahanmuuttajan kuuluu sitoutua kotoutumisen kuuluviin palveluihin, joita yhteiskunta hänelle huolehtii tarjolle. Kyseisiä palveluja, joihin on hyvin tärkeää osallistua ovat esimerkiksi koulutus, jotta maahanmuuttaja oppii Suomessa tarvittavia tietoja ja taitoja. (Rasilainen 2016, 20.)

4.2 Kotouttaminen

Laki kotouttamisen edistämisestä (2010/1386) ohjaa Suomessa kotouttamistyötä. Laissa määritellään kotouttaminen niin, että viranomaiset järjestävät kotoutujalle toimenpiteitä edistäen hänen kotoutumistaan. (Anis, Hiitola & Turtiainen 2018, 31.)

Merkittäviä viranomaisia, jotka työskentelevät kotouttamistyössä ovat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus), ministeriöt, työ- ja elinkeinotoimisto (TE-toimisto) ja kunnat. Lain merkityksellisin sisältö kohdistuu kunnan järjestämään kotouttamiseen kunnan alueella. Kunta laatii yhdessä muiden kotouttamistoimenpiteitä järjestävien tahojen kanssa kotouttamisohjelman. Laki säättää lisäksi, että kunnallisia kotouttamisohjelmia laatiessa ja toteuttaessa on kuultava maahanmuuttajia ja muita tahoja. (Anis, Hiitola & Turtiainen 2018, 31–32.)

Vielä vuoden 1999 kotoutumislaisissa mainitsemaan oikeuteen kotoutumissuunnitelmaan, jossa kerrotaan henkilökohtaiset kotoutumistoimenpiteet, kuului ainoastaan joko kunnan sosiaalitoimen asiakkaana olevalle tai työvoimatoimiston asiakkaana olevalle työttömälle maahanmuuttajalle. Vuoden 2010 uusi kotoutumislaki on muuttunut todellisemmaksi. Suomi on vuosien kuluessa kansainvälistynyt.

Maahan muuttavien määrä kasvoi, ja Suomeen on muuttanut uusia ihmisiä, joilla oli erilaisia tarpeita ja maahanmuuton perusteita. Tärkein peruste Suomeen muuttamiselle oli pitkään avoitus suomalaisen kanssa, mutta ajan mittaan Suomeen muutti ihmisiä myös opiskelemaan ja työn perässä. (Lautiola 2013, 15.)

Tämänhetkisen lain piiriin kuuluvat lähes kaikki Suomeen muuttavat. Kotoutumislaissa kiinnitetään huomio alkuvaiheen palveluihin, yleisiin ohjauksiin ja neuvoihin. Tämän myötä on otettu käyttöön alkukartoitus, johon on maahanmuuttajilla oikeus. Lakiin on myös sisällytetty intensiivisempi perhenäkölma. (Lautiola 2013, 15.)

Nuorisotutkija Leena Suurpää (2002, 16) kuvaa vuosituhanen vaihteen kotouttamisohjelmissa maahanmuuttajat aktiivisiksi asiakkaiksi ja vastuullisiksi henkilöiksi, kuin passiivisiksi ja voimattomiksi toimenpiteiden ja suojelun kohteiksi, jonka mukaan erityisesti pakolaistaustaiset henkilöt sosiaalisessa mediassa usein kuvataan. Tämän lisäksi hän huomauttaa, että aktiivisuus ei ole ainoastaan maahan muuttaneiden oikeus, vaan se voidaan määritellä myös heidän velvoitteeseen. Yhteiskunta velvoittaa maahanmuuttajalta aktiivisuutta oman kotoutumisen suhteen. Samoin myös kiintiöpakolaisten ja heitä vastaanottavien viranomaisten välistä vuorovaikutusta on tutkittu ja arvioitu. Suomen yhteiskunnan jäseneksi rohkea avautuminen on helpompaa niille, joilla on Suomeen tullessaan korkea motivaatio oppia uutta, vankka mielikuva omasta tulevaisuudestaan ja luottamus uuden yhteiskunnan normeihin. Kotoutumistyön kannalta on tärkeä miettiä, millaisiin toimijuuden oletuksiin työn suunnittelu perustuu ja kenelle resurssit suunnataan. (Anis, Hiitola & Turtiainen 2018, 33–34.)

4.3 Onnistunut kotoutuminen

Kotoutumista mitataan tietyillä mittareilla, joita ovat työllisyys, kielitaito, riippumattomuus sosiaaliturvasta, sosiaaliset verkostot ja aktiivinen kansalaisuus sekä hyvä terveys ja perhesuhteet. Työllisyyden merkittävä vaikutus kotoutumisprosessiin perustuu siihen, kun TE-toimisto on merkittävässä asemassa kotouttamistoimenpiteessä. Maahanmuuttajan lähtömaa, koulutustaso, kielitaito ja maasaoloaika ovat vaikuttavassa suhteessa työllisyystilanteeseen. Siitä huolimatta

maahanmuuttajien työttömyys on jopa kolminkertainen verrattuna Suomen kantaväestöön. (Rasilainen 2016, 21–22.)

Toisena mittarina onnistuneen kotoutumisen edistävänä tekijänä pidetään kieli-taitoa. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on maahanmuuttajan saavuttavan toimiva peruskielitaito pärjätäkseen itsenäisesti. Peruskielitaidolla tarkoitetaan, että maahanmuuttaja opiskelee saavuttaakseen riittävän suomen kielen taidon, jolla kykenee elämään Suomessa arkielämässä, työssä ja koulutuksessa. On kuitenkin tärkeää muistaa, että suomen kieltä ei puhuta samalla tavalla yhtä laajasti, kuin indoeurooppalaista kieltä, jota puhuvat omana äidinkielenään noin puolet ihmiskunnasta. Suomen kieli sisältää monia erilaisia sanastoja ja rakenteita, sija-päätteitä ja monimutkaisia sanataivutuksia. Tästä syystä suomen kielen oppimi-nen toisena kielenä on hitaampaa. Suomen kielen taito nähdään kehittyvän par-haiten työssä ja aidoissa vuorovaikutustilanteissa. (Rasilainen 2016, 22–23.)

Kolmantena mittarina ovat sosiaaliset verkostot ja aktiivinen kansalaisuus, jolla tarkoitetaan maahanmuuttajan kotoutumisen sekä hyvinvoinnin kannalta olevan tärkeää hänen oma sosiaalisten verkostojen luominen kantaväestöön. Aktiivinen kansalaisuus taas puolestaan voi tarkoittaa esimerkiksi yhdistyksissä ja järjes-tössä osallistumista. (Rasilainen 2016, 23–24.)

Maahanmuuttajan oma hyvä terveys ja käytössä olevat terveystalvelut tukevat maahanmuuttajan kotoutumista. Turvapaikanhakijoilla on mahdollista saada ai-noastaan välttämätöntä hoitoa vaativien terveysasioiden hoitoon. Pakolaiset ovat oikeutettuja julkisen terveydenhuollon palveluihin. Kuitenkin eläminen erossa perheestä on suurimpia haasteita kotoutumisen onnistumiselle. Epätietoisuus oman perheen turvallisuudesta vaikuttaa mielenterveyteen, sekä keskittymiseen kieliopintoihin ja työnhakuun. Pohjoismaissa tiukennetaan perheenyhdistämistä entisestään, vaikka sen katsotaan yleisesti olevan kotoutumista edistävä tekijä. (Rasilainen 2016, 24.)

5 KOTOUTTAMISOHJELMA – TORNION KAUPUNKI

Tornion kotouttamisohjelman keskeisimpiä käsitteitä ovat kotoutuja, kotoutuminen ja kotouttaminen. Tornion kotouttamisohjelmassa tavoitellaan asiakaslähtöisyyttä ja avoimuutta. Avoimuus on muun muassa päätöksentekoa sekä osallisuuden vahvistamista. Asiakaslähtöisyydellä tarkoitetaan, että toiminnan ytimessä on onnellinen torniolainen. Asiakkaan oma aktiivisuus ja sen vahvistaminen katsotaan myös olevan asiakaslähtöisyyttä. (Kotouttamisohjelma 2023, 3.)

Tornion kaupungin tavoitteena on, että kaupungin asiat olisivat mahdollisimman hyvät ja kuntalaisten yhteisöllisyys lisääntyisi. Tornion kunnan asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet voivat vaikuttaa kaupungin viihtyvyyteen tulosten mukaisesti. Kyseiset tavoitteet realisoituvat, kun vahvistetaan kylien ja kaupunginosien yhteisöllisyyttä, tuodaan enemmän kuntien osallistumis- ja vaikuttamiskanavia ja kehitetään kunnan hyvinvoinnin edistämistyötä. Nämä edellä mainitut tavoitteet ovat tärkeitä asioita suhteessa kotoutumisen onnistumiseen. Tornion kaupungin kotouttamisprosessin tavoitteena on luoda kotouttamisohjelmasta hyvin käytännöllinen asiakirja. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 3–4.)

Kotoutumisen edistämistä ohjaava laki (936/2022) astui voimaan 1.1.2023. Lain tarkoituksena on edistää ja tukea kotoutumista ja maahanmuuttajan valmiuksia osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Lain tarkoituksena on myös edistää yhdenvertaisuutta, tasa-arvoa sekä myönteistä vuorovaikutusta eri väestöryhmien kesken. Uudistuksen tavoitteena on lisäksi kotoutumisen kaksisuuntaisuuden edistäminen – kotoutuminen vaatii maahanmuuttajien ja kanta-väestön vuorovaikutusta ja yhteistä toimintaa. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 3–4.)

5.1 Maahanmuutto-, alkukartoitus- sekä kotoutumissuunnitelma

Maahanmuuttajien määrä Lapissa on vuosikymmenien jälkeen moninkertaistunut. Houkutus Lappiin muuttaessa ensisijaisesti on perhesiteiden, opiskelun sekä työn perässä. Vuoden 1980-luvulla Lappia vielä asutti muutama sata ulkomaalaista, kunnes vuoden 2021 lopussa Lapissa oli noin 4000 ulkomaankansalaista.

Vuonna 2021 Torniossa oli maahanmuuttajia 581 henkilöä. Torniossa suurimmat kieliryhmät ovat arabia, venäjä ja farsi. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 7–8.)

Tornion maahanmuutto- ja kotouttamistyön linjaukset perustuvat Lapin uuteen maahanmuuttostrategiaan. Kotouttamisohjelman suuret tavoitteet ovat kotoutumispalvelujen saatavuuden takaaminen, yhdenvertaisuuden riittävä korostaminen, maahanmuuttajien tarpeisiin vastaaminen peruspalveluissa sekä maahanmuuttajien ja kantaväestön välisen vuorovaikutuksen kasvattaminen. Tornion tavoitteissa näkyvät maahanmuuttotyön kehittäminen peruspalveluissa ja verkostomaisen työnkuvan lisääminen osana kotouttamistyötä. Peruspalveluksi luokitellaan olevan varhaiskasvatus ja koulutus, kulttuuri-, nuoriso-, kirjasto ja liikuntapalvelut. Kotoutumispalvelujen käytettävyydessä tärkeää on eri hallintokuntien välisen ja hyvinvointialueen yhteistyön tiivistyminen, sekä yhteisen toimintamallien tuottaminen. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 9–14.)

Lain kotoutumisen edistämisestä Ohjaus ja neuvonta kerrotaan seuraavasti:

Kunnan, työ- ja elinkeinotoimiston sekä muiden viranomaisten on annettava maahanmuuttajalle asianmukaista ohjausta ja neuvontaa kotoutumista edistävästä toimenpiteistä ja palveluista sekä työelämästä (Laki kotoutumisen edistämisestä 1386/2010 2:8 §.)

Maahanmuuttajan saapuessaan suomeen, hänelle tehdään alkukartoitus, jossa selvitetään koulutus- ja työhistoria sekä arvioidaan hänen opiskelu-, työllistymis- ja muut kotoutumisvalmiudet. Alkukartoitus tehdään kaksi kuukautta asiakkuuden alettua. Näiden lisäksi selvitetään myös kielikoulutuksen ja muiden kotoutumista edistävien toimenpiteiden palveluiden tarpeet. Alkukartoituksen perusteella Tornion kunta tai TE-toimisto tekee arvion siitä, että tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumissuunnitelman. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 5–6, 15.)

Kotoutumissuunnitelma on maahanmuuttajan henkilökohtainen kotoutumista tukeva suunnitelma, jonka hän laatii yhdessä kunnan sekä tarvittaessa TE-toimiston kanssa. Suunnitelmaan kirjataan erilaiset toimenpiteet ja palvelut, jotka edis-

tävät kieliopetusta, oman äidinkielen opetusta, luku- ja kirjoitustaidon sekä perusopetuksen täydentäviä opintoja. Tarkoituksena on tukea maahanmuuttajan mahdollisuuksia hankkia riittävä kielitaito. Sen myötä tieto yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittaviin käytännön tietoihin ja taitoihin edistääkseen maahanmuuttajan mahdollisuuksiaan osallistua yhdenvertaisena jäsenenä yhteiskunnan toimintaan. Maahanmuuttaja-asiakkaita TE-palveluissa koskevat samat periaatteet kuin muita asiakkaita. Palveluissa on kuitenkin huomioitu asiakkaiden erityistarpeet, kuten tulkkipalvelut. TE-toimisto vastaa maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista edistävästä työvoimapalveluista. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 6, 15.)

5.2 Muut kotouttamiseen kuuluvat palvelut Tornion seudulla

Tornio on mukana Rovaniemen seudun kuntakokeilussa. TE-palveluiden on tarkoitus siirtyä kuntien vastuulle 1.1.2025, joten ensimmäisenä toimenpiteenä on aloitettu työllisyyden kuntakokeilu, jonka tarkoituksena on vähitellen suorittaa palveluiden siirtymistä uusin keinoin. Kuntakokeilut kestävät vuoteen 2024 loppuun asti. Kuntakokeilun asiakkaiksi siirtyvät kaikki työllistetyt, työttömät ja työvoimapalveluissa olevat maahanmuuttajat. Kotoutumislain mukaisesti Lapin TE-toimisto osallistuu kotouttamisen edistämiseen monialaisena yhteistyönä alueen viranomaisten kanssa. Maahanmuuttajien työllistymistä ja kotoutumista etenevistä ja tukevista työvoimapalveluista ja muista toimenpiteistä työnhakijaksi ilmoittaneista maahanmuuttajista vastaa TE-toimisto räätälöiden palveluita heille sopivaksi. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 15.)

Jos maahantulija on vastaanottopalveluiden joukossa, Suomen valtio turvaa hänen toimeentulonsa ja tarjoaa muut palvelut, joten tällainen henkilö ei ole Kansaneläkelaitoksen (KELA) myöntämän perustoimeentulotuen joukossa. Kun maahanmuuttaja saa oleskeluluvan, selvitetään oikeus Suomen sosiaaliturvan joukkoon kuulumiseksi. Kiintiöpakolaisena Suomeen saapuva henkilö verrataan Suomessa vakinaisesti asuvaksi, joten hän kuuluu suomalaisen sosiaaliturvan piiriin. Kunnan toimesta voidaan tarvittaessa hakea perustoimeentulotukea jo en-

nen maahan saapumista. KELA:ssa on mahdollisuus tutkia oikeus perustoimeentulotukeen, vaikka tulevan henkilön henkilötunnusta ei ole tiedossa. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 16–17.)

Maahanmuuttajalla on mahdollista saada tukea kotoutumisprosessiinsa yhdistystoiminnasta, sillä osallistuminen yhdistystoimintaan voi kehittää maahanmuuttajan suomen kielen taitoja. Samalla maahanmuuttaja tutustuu suomalaiseen kulttuuriin yhä enemmän sekä osallisuus vähentää yksinäisyyttä. (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 17). Järjestö- ja yhdistystoiminnan tarkoituksena on henkilöiden oma halu päästä osallistumaan ja toimimaan, sillä yhdessä koettu toiminta tarjoaa uutta sisältöä arkeen, sekä kokemuksia että oppimista. (Tornion kaupunki 2023.)

ELY-keskusten toimenä on järjestetty jo usean vuoden ajan MAKO-verkostot, joka toimii muun muassa Meri-Lapissa (Kotouttamisohjelma 2023–2025, 18). MAKO-verkosto liittyy yhteen maahanmuuton ja kotoutumisen parissa työskentelevät toimijat muutaman kerran vuodessa. Tapaamisen aikana verkostot laativat yhdessä uutiskirjeen, joka koostuu paikallisista tapahtumista sekä selvityksiä ja tietoa kotoutumisesta ja maahanmuutosta. MAKO-verkoston laaditun uutiskirjeen voi itse saada tilattua heidän nettisivuiltaan. (ELY-keskus 2023.)

6 TUTKIMUSTULOKSET

6.1 Kotouttamisen menetelmiä kotouttamiseen

Tämän teeman tarkoituksena oli saada selville haastateltavien kokemuksia kotouttamistyöstä. Pyysin heitä kertomaan omin sanoin mitä kotouttamisprosessi heidän mielestään pitää sisällään? Mitä tarvitaan onnistuneeseen maahanmuuttajan kotoutumiseen? Mitä kotoutumista tukevia asioita Torniossa on, joita maahanmuuttaja voi hyödyntää? Onko kyseiset kotoutumista tukevat asiat haastateltavan mielestä riittävät? Miten maahanmuuttajat ottavat tarjotun tuen vastaan ja millainen Tornion kotouttamissuunnitelma haastateltavan mielestä on kokonaisuudessaan? Viimeisenä, mitkä asiat tarvitsevat muutosta Tornion kotouttamisprosessissa, sekä miten näihin voisi haastattelijan mukaan vaikuttaa?

Haastateltava A kertoi laajasti vastauksessaan omaa näkemystään kotouttamisprosessin sisällöstä. Hänen työnsä mukaan kotouttamisprosessi on pitkä silloin kun maahanmuuttaja tulee Suomeen, ja itse prosessi alkaakin haastateltavalla jo ennen asiakkaan saapumista, sillä täytyy hankkia sopiva asunto maahanmuuttajalle jo ennen saapumistaan. Vastauksessaan hän myös mainitsi, että hänen asiakkaansa ovat suurimmaksi osaksi pakolaistaustaisia maahanmuuttajia. Haastateltava A lisäsi, että pakolaisten saapuessaan Suomeen hän ei tietenkään ala kertomaan kaikkia uusia asioita pakolaisille, sillä he ovat väsyneitä eivätkä ole kyvykkäitä laajaan tiedon saantiin, koska tulevat aivan erilaisista kulttuurista ja järjestelmistä, jos ylipäätään järjestelmiä kotimaassaan on ollut.

”Se on hyvin pitkä ja laajakin taival kun maahanmuuttaja tulee tänne maahan. Prosessi alkaa siitä oikeastaan, kun he tullee tähän Tornioon ja mie olen vastassa lentokentällä heitä. Kentältä viedään omaan kotiin. Lähdetään ihan perusasioista, asumisesta, elämisestä ja tietenkin näiden rinnalla pitää viralliset paperihakemukset esimerkiksi KELA että saadaan henkilötunnukset kuntoon, niin pääsevät etuuksia hakemaan.”

-Haastateltava A

Haastateltava B kertoo kotoutumisprosessin olevan opiskelukeskeistä. Haastateltava selosti, mitä kaikkia opiskeluportaita maahanmuuttajat käyvät läpi. Ensimmäisenä on kielenopiskelua ja niihin kuuluvia kursseja, kielenopiskelun jälkeen maahanmuuttaja ohjataan peruskouluun ja sieltä valmistuttuaan ammattikouluun.

Kotoutumiskoulutus rakentuu useista opintokokonaisuuksista, joiden laajuus vaihtelee yksilöllisesti maahanmuuttajan tarpeiden mukaan. Pääpaino opintojen suhteen on suomen tai ruotsin kielen opinnoissa. Opintoihin kuuluu tämän lisäksi arjen taitojen harjoittamista ja elämännhallintaa, yhteiskuntatietoutta, kulttuurintuntemusta sekä opiskelu- ja työelämänvalmiutta. Luku- ja kirjoitustaidon opintoja on mahdollista saada tarvittaessa. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle kielelliset, yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja arkielämään liittyvät valmiudet, joita hän tulee tarvitsemaan uudessa elämäntilanteessaan. (Räty 2002, 146.)

Haastateltava A kertoi myös, että tarkoituksena on, että maahanmuuttaja pääsisi mahdollisimman pian koulutuksiin, jotta saisi edes jotain suomen kielen taitoa, jonka myötä heidän tietonsa ja taidot alkaa kehittyä. Haastateltava lisäsi myös, että Suomen valtion tason puolesta mahdollisimman pian ihmiset olisivat työelämässä, jotka työntekoon ovat kykeneväisiä. Työssä he oppivat kielen. Perusopetuslaissa (628/1999) maahanmuuttajalapsen asetetaan samanarvoiseksi kuin Suomen kansalaiset, sillä kaikki Suomessa asuvat lapset ovat oppivelvollisia. Kuitenkin ennen normaaliin peruskoululuokkaan pääsyä kaikilla vieraskielisillä lapsilla on oikeus perusopetuksen valmistavaan opetukseen, joka kestää puolen vuoden verran. (Räty 2002, 148.)

Haastateltava B kertoi yhdistyksen toiminnasta, joka järjestää muun muassa perhekerhotoimintaa sekä kohtaamispäiviä, johon ihmiset voivat saapua ilmoittautumatta erikseen paikalle. Asiakaskunta on kohtaamispäivillä suurimmaksi osaksi kaiken ikäisiä syyrialaisia, Irakista ja Iranista myös, sekä afganistanilaisia ja joidakin aasialaisia. Yhdistyksen toiminta ei ole kovin strukturoitua, vaan enemmän ihmisten kohtaamista, kuulemista ja auttamista erilaisissa asioissa. Kohtaamispäivillä työntekijät ovat päässeet näkemään maahanmuuttajien kielenopiskelua,

sekä kotiläksyjä, joissa maahanmuuttajat hyvin paljon tarvitsevat apua. Haastateltava B kertoi, että yhdistyksen toiminta suhteessa kotouttamisprosessiin on luoda yhteisöllisyyttä, tutustua uusiin ihmisiin, auttaa maahanmuuttajia niissä asioissa, joissa maahanmuuttajat tarvitsevat apua ja missä yhdistys kykenee auttamaan ja ohjaamaan. Lisätä maahanmuuttajille Tornion paikkakunnan tietoja ja viimeisenä hän toi esiin pyrkivänsä saada lapset ja aikuiset harrastamaan, jotta olisi muuta-kin aktiviteettia vapaa-ajalla, kun vain koulu.

Pyydettyäessä kertomaan omin sanoin, mitä tarvitaan onnistuneeseen maahanmuuttajan kotoutumiseen, molemmat haastateltavat toivat esiin maahanmuuttajien oman aktiivisuuden, asenteen ja motivaation kotoutumiseen olevan hyvin merkittävässä asemassa. Molempien haastateltavien mielestä luontaisia kohtauspaikkoja suomalaisten kanssa on työ sekä harrastukset. Tärkeää olisi haastateltavien mukaan, että maahanmuuttajat lähtevät aktiivisemmin kotoa suomalaisten kanssa tekemisiin, sillä kukaan ei tule heitä hakemaan kotiovelta.

”Ois aika mahtava ku täällä saatais ystävyysuhteita luotua, koska sen oon huomannu, jotka on saanu luotua ystävyysuhteita, niin he kotoutuu huomattavasti paremmin.”

-Haastateltava B

Haastateltava B kertoi, että maahanmuuttajan oma asenne on yhtenä esteenä kotoutumiselle, koska halutaan pitää niin tiukasti omasta kulttuurista kiinni. Hän kertoi omakohtaisesta kokemuksesta esimerkin: haastateltava oli kysynyt Torniolaiselta maahanmuuttajalta, joka käyttää oman kulttuurinsa mukaisesti tietynlaisia vaatteita. Mahdollisen tilanteen tullen hän ei ole valmis luopumaan vaatteistaan esimerkiksi työpäivän ajaksi, vaikka työ vaatisi erilliset työvaatteet. Maahanmuuttaja oli perustellut vaatteiden olevan hänen identiteettinsä. Haastateltavan mukaan maahanmuuttajan tulisi suhtautua avoimesti ja uteliaammin Suomen kulttuuriin, eikä olisi niin tiukka oman kulttuurinsa suhteen.

Maahanmuuttajilla on usein heikko tietokanta Suomen työelämästä. Heiltä myös puuttuvat omat sosiaaliset verkostot, joiden avulla työllistyminen olisi enemmän

mahdollista. Maahanmuuttajat siis tarvitsevat ohjausta työnhakuun, sillä he tarvitsevat perustietoa työnhausta ja työmarkkinoiden toiminnasta. Kotouttamislaissa kerrotaan, että jokaiselle työttömälle maahanmuuttajalle laaditaan henkilökohtainen tavoite työelämään pääsyyn. Aluksi kartoitetaan hänen kielelliset taitonsa ja siihen mahdolliset opetukset, ammatillinen koulutustarpeensa ja mahdollisuudet sijoittua suomalaisille työmarkkinoille. Realistista suunnitelmaa heti maahan tultuaan ei pysty tekemään, joten suunnitelmaan tehdään muutoksia aina tarpeen mukaan. (Räty 2002, 185–186.)

Haastateltava A mukaan työllistyminen on ollut vähäistä viime aikoina. Vastauksista ilmeni itselleni tuntematon maahanmuuttaja, joka on iältään 50-vuotias, jolle työllistyminen on haastavaa useampien vuosien kestävien kielikurssien ja koulutuksien jälkeenkin. Usein oppiminen on hitaampaa vanhemmilla. Haastateltava A mukaan lapset, jotka jo käyvät peruskoulua tai tulevaisuudessa lukevat itselleen ammatin, kertoi heillä olevan enemmän potentiaalia työllistymiselle. Haastateltava myös kertoi, että on huomannut lapsista, jotka ovat päässeet harrastuksiin mukaan, niin heille on jo muodostunut murteella puhuminen.

Haastateltava B kuvaili, että hänen mielestään lukutaidottomalle maahanmuuttajalle pitkät opiskelupolut ja vaikeat kotiläksyt tulisi muuttaa. Kotitehtävät ovat hyvin vaikeita, joita maahanmuuttajalla on haastava ymmärtää. Jotkut kotitehtävät ovat vaikuttanut olevan merkityksettömiä suhteessa siihen mitä maahanmuuttaja kyseisellä tiedolla tekee työllistyäkseen. Kotoutumisprosessi tulisi olla Haastateltava B mukaan suoraviivaisempaa kohti työelämää ja ansiota. Myös Haastateltava A kertoi näkemyksensä maahanmuuttajille kuuluvista opinnoista.

*”Se on minun mielipide että Suomessa liikaa opetetaan kielioppipai-
notteista. Asiakas oli käynyt vähän aikaa sitten neuvonnassa niin oli
kertonut että kyllä suomen kieli on niin vaikea kun kaikkia päätteitä
on niin paljon.” – Haastateltava A*

Kotoutumista tukevia asioita Haastateltava B kertoi yhdistyksestä löytyvän hyvin. Yhdistys on paikka, johon kuka tahansa voi tulla tapaamaan muita suomalaisia.

Yhdistyksellä on tarjota maahanmuuttajille virikkeitä arkeen esimerkiksi kerhotoiminnalla ja kohtaamispäivillä. Yhdistyksen toiminnan tarkoituksena on suomen kielen puhuminen, joten tulkkipalveluja yhdistys ei tarjoa. Työntekijät puhuvat asiakkailleen selkosuomea sekä käyttäen käsiviittoja. Haastateltava B mainitsi erityisesti äidit, jotka ovat vauvan kanssa kotona, että heitä yrittää saada osallistumaan mukaan esimerkiksi kerhoihin. Haastateltava A mainitsi kyseisen yhdistyksen toiminnan hyvänä maahanmuuttajien paikkana. Lisäksi Torniossa on ollut erilaisia hanketoimintoja, sekä vapaaehtoistoimintoja.

Haastateltava B jatkoi vielä kertoen Torniossa olevan se, että pienen paikkakunnan ansiosta on helpompi saada tuttavuuksia. Hänen mielestään on kompakti hallita siinä mielessä, kun voi kertoa asiakkaille selkeästi eri tahoista ja niihin kuuluvista ihmisistä, sekä yhteydenotto on helppoa. Kysyin haastateltavan vastausta, että pitääkö hän muuttoa ja asettumista pieneen paikkakuntaan hyvänä ideana maahanmuuttajalla muuttaa? Haastateltava vastasi minulle myöntävästi, mutta kertoi toisaalta sen, että monesti Tornioista on muutettu pois, koska on niin vähän töitä. Kuitenkin tämänhetkinen työvoimapula on joka paikassa, joten tilanne voisi olla toisin. Työhön voisi lähteä, joka sitä haluaa.

Kysyessäni kotoutumista tukevien asioiden riittävydestä Haastateltava A vastasi hieman epäröiden niiden riittävydestä. Hän kertoi, että aina pohtii kehittämissasi- oita, miten voidaan tehdä paremmin ja saada asiakas ohjattua oikeisiin palveluihin. Haastateltava B vastasi suoraan niiden olevan riittämättömät. Haastateltava B kertoi, että kotouttamispolitiikka tulisi olla erilainen. Hän koki, että nykymalli ei ole toimiva, sekä harrastuspiiriin olisi hyvä saada jalkautuva harrastuskonsultti.

Kysyessäni maahanmuuttajat ottavat saamansa avun vastaan hyvin. Haastateltava A korosti lisäksi, että varsinkin kiintiöpakolaiset ovat hyvinkin vastaanottavaisia eri asioiden suhteen.

”Kyllä he on meillä semmosessa niin sanotussa herrankukkarossa nämä kiintiöpakolaiset verrattuna muihin maahanmuuttajiin.” – Haastateltava A

Pohtiessani, mitkä asiat tarvitsevat mahdollisesti muutosta kotouttamisprosessissa, Haastateltava A kertoi vastikään saaneen työparin, mutta kuitenkin heidän tekemä yhteistyö ei ollut vielä täysin sovittua. Aikomuksena kuitenkin on, että haastateltava itse jää hallinnollisiin töihin, ja työpari toimii kenttätyössä. Vaikka hän jääkin hallinnollisiin töihin, haluaa Haastateltava A pitää kosketuksen asiakastyöhön, jotta työn kehittäminen voisi onnistua. Haastateltava A mainitsi aiemmastaan työajasta, että ei ole ollut tarpeellisia resursseja tehdä työtä suurella panoksella mitä olisi pitänyt.

Haastateltava B vastasi yleisesti kotouttamisprosessista, perustellen sen sopivan koko Suomen mittakaavalle. Hän ei ollut tyytyväinen Suomen kotouttamispolitiikkaan. Kotouttamisohjelmassa määritellään, miten maahanmuuttajat saavat tarvittavat perustiedot suomalaisesta yhteiskunnasta, sekä riittävän kielitaidon, jotta he voivat työllistyä tai jatkaa opintojaan. Kunnan tulee huolehtia siitä, että maahanmuuttajille on tarjolla sopivaa kotoutumiskoulutusta. Kotouttamistyössä vapaaehtoistyön ja järjestöjen toiminta on merkittävä. Esimerkiksi yhteinen harrastaminen urheiluseurassa lisää maahanmuuttajien mahdollisuuksia tutustua valtaväestöön. Erityisen tärkeänä pidetään vapaa-ajan toiminta maahanmuuttajille, jotka eivät asetu työhön tai koulutukseen. (Räty 2002,141.)

”Otetaampa vaikka mies tai nainen n. 35-vuotias, tulee tänne Tornioon. Sitten opiskellee sitä suomen kieltä keskimäärin 2-3 vuotta eli se on jo 38-vuotias. Joillaki mennee vähän pitempään ku ne ei pääse ABC -kurssia pitemmälle ku ne ei opi kertakaikkiaan mittään. Sen jälkeen pitäis käyä maahanmuuttaja peruskoulu – mitä kaikkea peruskoulussa opiskellaan. Ja sitte ammattikoulu, eli ihminen joka on tullu 35-vuotiaana suomeen ja se käy koulua 8 vuotta vähintään, eli siinä vaiheessa henkilö on 43-44 -vuotias. Se ei oo vielä ollu päivääkään töissä. Ja tässä mennään aivan virkkaan. Kävin tuolla PPO:lla siellä on esimerkiksi maahanmuuttajien peruskoulu ja ammatillisia perusopintoja. Niin katoin siinä vaan sitä ryhmää kun siellä pittää niinku leikkiä, askarrella. Ne oli suunnitellu siihen kouluun että ne tekkee semmosen toteemipaalun. Meille se voi olla ihan hauskaa ja me ym-

märrettään tämmönen, mutta varmasti se 40v mies joka ei osaa suomeakaan nii koe kovin mielekkääksi. Se haluaa töihin” -Haastateltava

B

Haastateltava B lisäsi vastauksessaan, että hänen mielestään, kotoutumisprosessi tulisi kulkea lyhyellä suomenkielisellä orientaatiojaksolla, jossa maahanmuuttaja oppisi peruskirjoitustaidon, sekä osaisi lyhyesti kertoa omasta tilanteestaan, joka on hyödyllistä tuoda ilmi. Alkukartoitukset tulisi tehdä tarkasti maahanmuuttajan omaa kotimaassa tehtyä työtä huomioon ottaen, ja arvioida, minkälaiseen työhön maahanmuuttaja olisi kykeneväinen. Olisi niin sanottu työkykykartoitus.

Toisena muutosta tarvitseva asia kotouttamisprosessissa Haastateltava B mukaan on harrastukset. Hän koki kaipaavan jalkautuvaa harrastuskonsulttia. Yhdistys kertoo ja neuvoo mahdollisista harrastusmahdollisuuksista maahanmuuttajille, mutta hän kokee heidän apunsa olevan hieman riittämätöntä. Jalkautuva harrastuskonsultti olisi kykenevä tarvittaessa kuljettamaan lapsia harrastuksiin, ja osallistumaan heidän kanssaan harrastetoimintaan siihen asti, kunnes lähteminen harrastuksiin olisi jo rutiinillista. Perheillä on Haastateltava B mukaan kynnyks lähteä erilaisiin harrastuksiin koska on ulkomaalainen, eikä ymmärrä harrastusten käytäntöasioista. Kolmantena ongelmakohtana Haastateltava B kokee olevan asuttamispolitiikan. Maahanmuuttajat tulisi sijoittaa Torniossa asumaan eri puolille kaupunkia, jotta he saisivat paremmin kohtaamisia suomalaisten ihmisten kanssa. Toisaalta hän pitää lähellä asumisen muiden maahanmuuttajien kanssa positiivisena asiana siinä mielessä, että maahanmuuttajat saavat tukea helpommin toisiltaan. Tornioon on jo haastateltavan mukaan muodostunut kommuuneja.

Lisäksi halusin selvittää, voiko kotouttamisprosessin muutoksiin vaikuttaa. Haastateltava A vastauksista sain selville, aikatauluihin voi vaikuttaa, sekä mahdollisten uusien pakolaisten valikointiin Tornioon on Haastateltava A käsissä, johon hän voi jonkin verran vaikuttaa. Muuten asioihin ei voi juurikaan vaikuttaa.

*”Ku tulee ne esitykset että ”Teille esitetään näitä henkilöitä” ne ensin kyssyy että voimako me ottaa nämä, tsekkaan sieltä että minkä kuntoista porukkaa, että en kovin sairaita ole ottanut ku meillä ei oo yliopistosairaalaa tai keskussairaalaa. Et jos siellä olis joku joka on melkein koko ajan sairas niin se on tosi hankala sille perheelle jos assuu vaikka Torniossa, ja joku on kokoajan sairaalassa Kemissä.” –
Haastateltava A.*

6.2 Kehittämiskohteet maahanmuuttotyössä

Kehittämiskohdeteemassa selvitän, liittyykö maahanmuuttajan kotoutumiselle joitakin esteitä, entä onko kotouttamiselle joitain esteitä. Mitkä ovat syitä sille, kun maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma keskeytetään, sekä millaisia tunteita maahanmuuttajan kotoutuminen herättää maahanmuuttajissa?

Haastateltava A vastauksesta sain selville maahanmuuttajilla olevan haluttomuutta kotoutua, kun taas jotkut maahanmuuttajat kotoutuvat nopeammin. Hidastavaksi kotoutumisen tekijäksi Haastateltava A koki sellaiset kotoutujat, joiden perhe on kotimaassa, tai jos maahanmuuttaja perheessä on joku, joka voi huonosti terveydellisistä syistä, vaikuttaa koko perheen kotoutumiseen. Lisäksi hän kertoi vastauksessaan monestikin maahanmuuttajan Tornioon saapuessa ja kodiksi asettumisen ja kotoutumisen kokevan ihanalta ja kaikki on hyvin. Valitettavasti kuitenkin suomen kielen alkaessa ja sitä opiskellessa tulee väsymyksiä, jolloin myös kotoutuminen hidastuu. Torniolaiset maahanmuuttajat, joilla on oppimisvaikeuksia suomen kielen oppimiselle, on valitettava kynnys oman osallisuuden kannalta integroitua Suomen yhteiskuntaan, jos ei pääse töihin, tai muihin toimintoihin, josta ei hyödy, kun ei omaa suomen kielen taitoa. Kotoutumiselle Haastateltava A kertoi kuuluvan kuitenkin tietynlaisia esteitä.

”He ajattelee, että kun yks on tullut niin sitte voi tulla muu perhe perässä. Se on pettymys, Tämmöset on tietynlaisia esteitä kotoutumiselle.” – Haastateltava A.

Haastateltava B nosti esiin tarpeelliseksi maahanmuuttajalle kohdistuvan henkilökohtaisen opastuksen ja ohjauksen, joka olisi enemmän arjen apuna, joka myös veisi ihmisiä paikkoihin. Tarkensin Haastateltava B sanomaa kysymällä kenttätyöntekijöistä, johon hän vastasi niitä kaipaavan Tornioon enemmän.

”Este on varmaan se että ei osata lähteä sieltä kotoa sinne ihmisten pariin. Este on minusta se että ei pääse osaksi tätä yhteiskuntaa.” –

Haastateltava B.

Kotouttamisen esteitä Haastateltava A ei nähnyt työntekijöiden näkökulmasta lainkaan, sillä työntekijät yrittävät kaikin mahdollisin keinoin edistää maahanmuuttajien kotoutumista hakemalla palveluita ja toimintoja, joista maahanmuuttajat mahdollisesti hyötyisivät. Aina ei kuitenkaan maahanmuuttajan ohjaus oikean palvelun piiriin löydy. Haastateltava A nosti esiin TE-palveluiden kanssa tekevästä yhteistyöstä, jota tuottavat joillekin maahanmuuttaja-asiakkaille. Hän kertoi ongelmaksi tällä hetkellä sen, kun maahanmuuttajan opiskelu ei etene koulutuksessaan. Aina kyseisiin ongelmiin ei heti löydy ratkaisuja, koska ei ole tietoa mihin maahanmuuttaja ohjattaisiin seuraavaksi. Haastateltava B kertoi muuton toiselle paikkakunnalle, tai sitoutumattomuuden kotoutumissuunnitelmaan olevan kotoutumissuunnitelman keskeytymisen peruste.

Viime aikoina Tornioon on jäänyt maahanmuuttajat hyvinkin asumaan. Kovin vilkasta muuttoliikennettä ei ole ollut havaittavissa. Haastateltava A kertoi, että 2015 vuonna tapahtuneen massapakolaisuuden jäljiltä Torniossa asuu yksi ainoa ihminen. Kuitenkin sen jälkeisen ajan jälkeen monet perheet ovat jääneet asumaan Tornioon. Haastateltava A arveli pysyvyyden syyksi olevan se, kun lapset ovat menneet kouluun ja sieltä jatkaneet jopa kasvaessaan ammattikouluun, vanhemmat ovat myös koulussa. Haastateltava A arvelee, että opiskelu on saanut sidottua koko perheen jäämään Tornioon, sillä Haastateltava painottaa usein maahanmuuttajille, että pienen paikkakunnan rikkautena täällä on helppo opetella asioita. Haastateltava A lisäsi vielä, että useat etelään muuttaneet maahanmuuttajat ovat soittaneet puhelun Haastateltavalle kysyäkseen neuvoa asioihin,

kun eivät pääse palvelun piiriin. Haastateltava B vastaukset osoittautuivat samankaltaisiksi Haastateltava A mukaan. Hän on myös huomannut, että perheet ovat jääneet toistaiseksi pysyvästi Tornioon.

Viimeisessä teeman kysymyksessä pohdin, millaisia tunteita maahanmuuttajien kotoutuminen herättää itse maahanmuuttajissa. Haastateltava A kertoi työntekijän näkökulmasta heidän olevan välittäväisiä toisia maahanmuuttajia kohtaan, jolloin näkyy myös maahanmuuttajien tyytyväisyys. Haastateltava B toi esiin, että maahanmuuttajat ajattelevat arkielämän olevan vaikeaa. Jonkin verran koti-ikävä on havaittavissa. Vastauksista pystyn tulkita, että toisten maahanmuuttajien läsnäolo tuo turvaa ja helpotusta koti-ikävään.

6.3 Lisäkysymykset

Viimeisessä teemassa halusin tuoda esiin enemmän työntekijän panostusta työhön, jota tekevät maahanmuuttajan kotouttamiseen liittyen. Kysyin, mitä työntekijät tekevät, jotta kotouttamisprosessi onnistuu, sekä pyydän työntekijöitä nostamaan työn vahvuudet ja kehityskohteet. Lisäksi kysyn, mitkä asiat ovat heidän mielestään toimivia. Viimeisenä halusin kuulla, minkälaisia hyvinvoivia lisääviä tekijöitä maahanmuuttotyö on tuonut työntekijälle.

Haastateltava A kertoi kulkevansa määrätyn suunnitelman mukaan tietyin joustoin. Hän mainitsi työn joustavuudesta, jossa yllättävien tilanteiden tullen tulee innovoida uusia keinoja kotoutumisen edistämiseen liittyen. Hän vielä nosti esiin hyvinvointialueet ja pohti sitä, että miten yhteistyö Lapin Hyvinvointialueen kanssa alkaa toimia. Haastateltava A arveli, että 1–2 vuoden päästä selkiytyy työnkuva hyvinvointialueen kanssa. Haastateltava B kertoi vastauksessaan, että yhdistystoiminnassa työntekijät toimivat henkisenä tukena asiakkaille.

”Sellasta ihmisten hyväksymistä. Semmonen niinku et ihminen kokee olevansa merkityksellinen yksilö, tärkeä.” – Haastateltava B.

Vahvuudeksi Haastateltava B nosti uudestaan sen, että pienen paikkakunnan myötä Torniossa on helppo oppia tuntemaan eri tahot, jos vain rohkenee lähteä

tutustumaan. Työntekijän näkökulmasta taas asiakkaat on helppo oppia tuntemaan henkilökohtaisella tasolla, koska työ ei ole niin sanottua liukuhihnatyötä, jota Haastateltava B arveli etelässä olevan. Lopuksi hän kertoi kehittämiskohdeksi olevan tarve saada maahanmuuttajalle nopeammin arkeen erilaisia aktiviteetteja ja merkityksellistä tekemistä.

Asioiden toimivuudesta Haastateltava A kehui Tornion toiminnan olevan helppoa, sillä yhteistyö kunnan sisällä on sujuvaa. Haastateltava B kertoi, että jalkautuvaa työväkeä maahanmuuttotyöhön tarvittaisiin enemmän.

Viimeisenä haastattelukysymyksenä esitin, minkälaisia hyvinvointia lisääviä tekijöitä maahanmuuttotyö on tuonut työntekijälle itselleen. Haastateltava A kertoi kysymyksen olleen vaikea. Hän kertoi oppineensa työvuosien varrella työn aikataulutuksen niin, että osaa jättää työasiat töihin. Hän myös kertoi, että on tärkeää osata työntekijänä asettaa rajat omille arvoille, eikä tule päästää asiakkaiden asioita henkilökohtaisesti omaan mieleen. Haastateltava A kuvasi sitä suureksi ammatilliseksi kasvuksi. Työn monipuolisuus on hyvä lisä työssä. Haastateltava B kertoi kokevansa olevan tärkeässä roolissa työssään, sillä hän saa paljon kiittäviä kommentteja asiakkailtaan. Hän kertoi, että työhyvinvointia lisää se tieto, että omalla työllään on iso merkitys toiselle ihmiselle ja hänen hyvinvoinnillensa. Kuormittavaksi hän nosti itse valtion tason kotouttamisprosessin, joka on stressaava tekijä. Haastateltava B kertoi näkevänsä työssään hänen mukaansa turhia asioita liittyen maahanmuuttajien koulutuksiin.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyöni haastattelun pohjalta työntekijöiden antamat näkemykset maahanmuuttajien kotouttamisprosessin vahvuuksista ja kehittämiskohteista tulivat osittain samankaltaisilla vastauksilla esille. Kuitenkin voitiin havaita eroavaisuuksia vastauksissa. Molemmat työntekijät kertoivat omasta työnkuvastaan arjessa, jotka ovat erilaiset, mutta niissä on sama tarkoitus. Maahanmuuttajan ohjaaminen ja auttaminen integroituakseen Tornioon, sekä pyrkiä saamaan maahanmuuttajia osalliseksi Suomen yhteiskuntaan.

Kaksi haastateltavaani työskentelivät kaikkien ikäisten maahanmuuttajien kanssa. Vastauksista poimin yhteneviä ajatuksia, mutta myös erinäisiä mielipiteitä löytyi. Vastauksista huomasin, että haastateltavilla on halu auttaa ja tehdä työnsä hyvin. Sitä kautta he myös osasivat tarkastella puolin ja toisin omaa työtoimintaansa, sekä asiakkaidensa näkökulmia.

Haastateltavilla oli pitkä vankka kokemus työnteosta maahanmuuttajien parissa. Haastateltava A työkokemus ylettyy jo lähemmäksi kahtakymmentä vuotta. Haastateltava B työkokemus on noin 15 vuotta. Kumpikin heistä oli koulutukseltaan sosionomi. Lisäkoulutautuminen sosiaalialan maisteriksi oli haastateltavilla pohdinnassa.

Olin jakanut haastattelulomakkeen kahteen pääteemaan, ja yhteen lisäkysymysosioon, jonka vuoksi vastauksia on myös analysoitu teemojen mukaisesti. Kotouttamisen menetelmiä kotoutumiseen -teema liittyi tutkimuskysymykseen; Mitä kotouttamisen työmenetelmiä kotoutumiseen on. Tätä teemaa voisin nimetä myös prosessiteemaksi. Tarkoituksena oli selvittää työntekijöiden ajatuksien ja kokemusten kautta, millainen maahanmuuttajan kotoutumisprosessi on, mitä tarvitaan, jotta kotoutuminen onnistuu, mitä kotoutumista tukevia asioita Torniossa on tarjolla, onko aihetta muutoksiin Tornion kotouttamisprosessissa sekä voiko näihin työntekijän mukaan vaikuttaa?

Vastaukset osoittivat kotouttamisprosessin olevan maahanmuuttajalla runsasta opiskelua suomen kielen oppimisen kannalta. Lapset ja nuoret vaikuttavat pärjäävän hyvin, sillä he oppivat helpommin suomen kielen puhumisen ja sen ymmärtämisen, koska ovat aloittaneet nuorena Suomen peruskoulun tai päivähoiton. Vastauksissa myös ilmeni, että jotkut lapset ovat löytäneet harrastuksia ja jopa osaavat jo Tornion murrekieltä.

Kotoutumisprosessi teeman vastauksien eroavaisuuksissa havaitsin sen, että toinen haastateltava nosti esiin useaan kertaan ongelmakohtaksi aikuisille maahanmuuttajille järjestetyn kotoutumiskoulutukseen sisältyvän oppimateriaalin. Haastateltavan työarjessaan hän opastaa ja auttaa maahanmuuttajia läksyissä, ja on päässyt näkemään suomen kielen oppimisen vaikeuden osana kotoutumiselle. Kotoutumiskoulutus rakentuu useista opintokokonaisuuksista, joiden laajuus vaihtelee yksilöllisesti maahanmuuttajan tarpeiden mukaan. Pääpaino opintojen suhteen on suomen tai ruotsin kielen opinnoissa. Opintoihin kuuluu tämän lisäksi arjen taitojen harjoittamista ja elämänhallintaa, yhteiskuntatietoutta, kulttuurintuntemusta sekä opiskelu- ja työelämänvalmiutta. Luku- ja kirjoitustaidon opintoja on mahdollista saada tarvittaessa. Kotoutumiskoulutuksen tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle kielelliset, yhteiskunnalliset, kulttuuriset ja arkielämään liittyvät valmiudet, joita hän tulee tarvitsemaan uudessa elämäntilanteessaan. (Räty 2002, 146).

Molempien haastateltavien vastauksista sain selville, että onnistuneeseen maahanmuuttajan kotoutumiseen merkittävä edesauttava tekijä on maahanmuuttajan oma aktiivisuus, asenne ja motivaatio. Haastateltavat kertoivat, että maahanmuuttajien tulisi uskaltautua lähteä ja osallistua erilaisiin aktiviteetteihin muiden suomalaisten ihmisten pariin. Kielen oppiminen harrastustoiminnassa, sekä uusien mahdollisten tuttavuuksien löytäminen on askel eteenpäin kotoutumiselle. Havainnoin vastauksista sen, että Tornioon kaivataan enemmän jalkautuvia työntekijöitä, jotka voisivat olla maahanmuuttajille rinnalla kulkijoina esimerkiksi harrastukseen osallistumisessa. Ensimmäisen haastateltavan työnkuvaan kuului jalkautuminen pakolaisten saapuessaan Tornioon, mutta jatkoksi haastateltava tekee asiakastyötä omassa työpisteessään. Toisen haastateltavan työnkuva kuului muun muassa yhdistystoiminnan kerhojen ja kohtaamispäivien toteuttamiseen.

Vastauksista sain myös selville sen, että työllistyminen nähdään hyvänä paikkana oppia suomen kieli. Valitettavasti kuitenkin molemmat haastateltavat kertoivat työllistymisen olevan todella haastavaa aikuisilla, koska kielen osaamista ei ole tarpeeksi, joka riittäisi koulusta valmistumiseen, joka taas mahdollistaisi maahanmuuttajaa työllistymään. Havaitsin myös haastattelun vastauksista sen, että ihmisellä on vaikea kotoutua, jos ei osaa suomen kieltä. Vastauksesta ilmeni hyvä huomio, lapset, jotka jo käyvät peruskoulua tai tulevaisuudessa menevät kouluun ja sen jälkeen lukevat itselleen ammatin, on enemmän potentiaalisia työllistyä ja kotoutua. Kotoutumisella tarkoitetaan maahanmuuttajan ja yhteiskunnan vuorovaikutteista kehitystä, jonka tavoitteena on antaa maahanmuuttajalle yhteiskunnassa ja työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Samalla tuetaan hänen mahdollisuuksiaan oman kielen ja kulttuurin ylläpitämiseen. (Kotoutuminen.fi 2021.)

Maahanmuuttajilla on usein heikko tietokanta Suomen työelämästä. Heiltä myös puuttuvat omat sosiaaliset verkostot, joiden avulla työllistyminen olisi enemmän mahdollista. Maahanmuuttajat siis tarvitsevat ohjausta työelämään liittyen, jotta työhön tavoittelemisen olisi realistisempaa. (Räty 2002, 185–186.) Työnsaannin katsotaan olevan tärkeässä asemassa kotoutumiselle. Vastauksista nousi esiin, että maahanmuuttajan oma asenne on yhtenä esteenä kotoutumiselle, koska halutaan pitää omasta kulttuurista kiinni.

Prosessiteemassa halusin saada tietää, millaisia kotoutumista tukevia asioita Torniossa on, joita maahanmuuttajat voivat hyödyntää. Haastatteluissa molemmat haastateltavat antoivat vaikuttaa, että Torniossa on hyvät kotoutumista tukevia asioita tarjolla. Torniossa oleva yhdistys sai positiivista palautetta haastattelussa omasta työpanostuksesta maahanmuuttajille. Haastateltavien vastauksista muodostui kuitenkin käsitys, ettei Tornion tuen tarjonta ole kuitenkaan täysin riittävä. Vastauksissa havaitsin eroavaisuuksia sen verran, että ensimmäinen haastateltava kertoi pohtivan kehittämismahdollisuuksia asiakkaan ohjaamisen puolesta, miten hän saisi edesautettua maahanmuuttajan kotoutumista jatkossa. Toinen haastateltava kaipaa Tornioon jalkautuvan ohjaajan tukeakseen maahanmuuttajia arjen vapaa-ajan toiminnassa kehittääkseen samalla omaa kielitaitoaan, joka samalla tukee maahanmuuttajaa kotoutumisessa.

Toisessa teemassa selvitin mahdollisista kehittämiskohteista kotouttamistyössä. Haastattelukysymyksilläni etsin vastauksia samalla tutkimuskysymykseen; mitä mahdollisia kehittämiskohteita kotouttamistyössä on? Teemaan kuuluva kysymys; Onko kotoutumiselle ja kotouttamiselle esteitä? Haastateltavien vastaukset erosivat toisistaan siten, että ensimmäisen haastateltavan mukaan kaikki maahanmuuttajat eivät ole halukkaita kotoutua, ja toisen haastateltavan mukaan este kotoutumiselle tulee maahanmuuttajan omasta vähäisestä panostuksesta osallistua yhteiskunnan toimintojen pariin.

Työntekijöiden panostus edistääkseen maahanmuuttajan kotouttamista on suuressa roolissa. Kuitenkaan aina työntekijöiden panos ei riitä, sillä on jouduttu yhteistyötahojen kanssa pohtia kotoutumisen totaalisisessa hidastumisessa seuraavaa askelta kotoutumisen onnistumiselle.

Viimeisenä lisäkysymyksiosiossa minulle selvisi, että Torniota pidetään hyvänä paikkana oppia asioita. Asiakasmäärää Torniossa pidettiin sen verran alhaisena, että työntekijät oppivat tuntemaan asiakkaat jopa henkilökohtaisella tasollakin. Tätä asiaa pidettiin merkityksellisenä maahanmuuttajien tukemisen kannalta. Havaitsin vastauksista, että maahanmuuttajat itsekin ovat oman aktiivisuuden myötä oppineet tuntemaan henkilöt, joita haastattelin. Maahanmuuttajat ovat löytäneet selkeästikin ainakin omat haastateltavani työntekijät tärkeiksi osaksi kotoutumisessaan Tornioon.

8 POHDINTA

Opinnäytetyöni tarkoituksena oli lisätä tietoa maahanmuuttajan kotouttamisprosessin sujumisesta Torniossa ja tuoda maahanmuuttajien parissa työskentelevien sosionomien ajatuksia työstä esille. Toivon, että tällä työllä tulee olemaan apua, sekä työ saisi muutkin ihmiset kiinnostumaan aiheesta. Tutkimuskysymykseni olivat; mitä kotouttamisen työmenetelmiä onnistuneeseen kotoutumiseen kaivataan sekä mitä mahdollisia kehittämiskohteita kotouttamisessa on. Laadin alkuun kysymyksiä, joiden jälkeen sain aseteltua ne teemaotsikoiden alle. Teemojen nimet ovat kotouttamisen menetelmiä kotoutumiseen (prosessi) ja kehittämiskohteet (mahdolliset muutokset). Tunsin, että haastattelemi henkilöt tarjosivat vastaukset kysymykseeni riittävän hyvin. Suorittaessani haastatteluja koin, että olin laatinut jotkut kysymykset hiukan samankaltaisiksi, joten haastatteluissa ilmeni todella paljon samankaltaisuuksia vastauksissa. Toisaalta haastateltavien vastausten yhdenmukaisuus tuo myös luotettavuutta työhöni.

Koen, että opinnäytetyöni tutkimustulokset ovat yleisesti otettuna luotettavia. Haastattelut olivat eettisiä, asiallisia ja vastauksetkin sen mukaisia. Minulla on luotto tämänhetkisten vastauksien luotettavuuteen, sillä haastateltavien työkokemus maahanmuuttaja-asiakkaiden parissa on pitkä. Sain tulokset kahdelta vastaajalta, jotka osallistuivat haastatteluun vapaaehtoisesti. Käsittelin haastattelut nimettöminä, jolloin kukaan ei voi henkilöidä vastaajia jälkikäteen. Kahden henkilön vastauksilla asioita ei voida lähteä yleistämään, mutta näillä vastauksilla sain kattavaa mielikuvaa, minkälaista työtä sosiaalialan työntekijät tekevät eri paikoissa mahdollistaakseen kotoutumisen, sekä millaisia muutoksia työnpiiriin toivotaan. Luottamuksen lisäämiseksi haastattelijoukko olisi voinut olla määrällisesti laajempi. Isommalla otannalla uskon olevan vaikutusta laajemman tiedon saantiin. Tätä työtä voisi jatkaa, jos haluaisi saada laajempaa kuvausta maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyen. Tämä työ sopii pohjatyöksi hyvin, jos vielä työelämässä jatkan aiheen parissa.

Opinnäytetyön tekeminen oli oppimiskokemuksena mielenkiintoinen ja ainutlaatuinen. Uskon, että tulen jossain vaiheessa valmistumisen jälkeen työskentelemään monikulttuurisessa työssä jollakin tasolla. Tutkimustulokset antavat minulle

tietoa ja taitoa työntekijöiden työstä tukeakseen maahanmuuttajia kotoutumisessa, mutta luulen, että työelämässä tiedonsaanti käytännössä on kattavammassa osuudessa. En kuitenkaan odottanut opinnäytetyön olevan tämän tyyppinen. Vaihdoin alkuperäistä aihetta useaan kertaan, ja aiempien tapahtuneiden muutoksien myötä innostuminen opinnäytetyön edistämiseksi laantui. Sain ensimmäisen työsuhteen sosiaalialan työstä kuin salama kirkaalta taivaalta. Työsuhteen aikana sain kipinän takaisin sosiaalialaan, jolloin päätin, että orientoituminen takaisin opinnäytetyön pariin on tapahduttava, ja minun valmistuttava koulusta. Minulla oli mielessäni pieni visio opinnäytetyön aiheesta, mutta punainen lanka oli hukassa. Joka kerta tietokoneen ääreen istuessani ajatukset olivat solmussa. Opinnäytetyöohjaajieni ansiosta sain vähitellen kiinni työn ideasta, jota lähdin kehittämään. Olen lopputulokseen tyytyväinen, sillä tätä voin hyödyntää tulevaisuudessa työelämässäkin. Minulla on nyt kattavaa tietoa maahanmuuttoon ja kotoutumiseen liittyen. Ehkä osaan jopa ymmärtää maahanmuuttajia nyt paremmin, sillä tiedän heidän kotoutumisprosessistaan paljon enemmän. Tämän uskon olevan rikkaus työelämässä, jota aion hyödyntää.

Miellyttävimpiä hetkiä opinnäytetyötä tehdessä oli käsitteiden avaaminen ja haastattelutilanteet. Vaikka huomasin omien kysymyksien olevan melko samankaltaisia ja tämän vaikuttavan haastateltavien vastauksiin, sain silti kattavasti tietoa, joka lisäsi myös omaa ymmärrystäni tästä prosessista. Ammattilaisten omien mielipiteiden ja näkemysten kuuleminen sai minut tekemään uusia oivalluksia. Saavuin haastateltavien työpaikalle suorittamaan haastattelut sovittuna ajankohdana. Haastattelukutsussa esitin vaihtoehdoksi myös Teams -puhelun haastattelun suorittamiseksi, mutta onnekseni fyysinen tapaaminen onnistui. Pidän, että fyysinen läsnäolo on kaikista luontevin tapa hoitaa asiat.

Tulosten perusteella voidaan päätellä, että Torniossa työntekijät tekevät parhaansa, jotta maahanmuuttajat kotoutuisivat Suomeen ja Tornioon mahdollisimman hyvin. Vahvuutena nähdään Torniossa sosiaalialalla työskentelevien paneutuminen omaan työhön, he oikeasti auttavat ja haluavat auttaa. Minulle selvisi, että ensimmäisen työntekijän, jota haastattelin, on saanut työparin. Työparin aikomuksena on aloittaa työskentelyt enemmän kenttätyössä, mutta työnkuva on vielä epäselvä. Toisen haastateltavan tuloksista selvisi, että kenttätyöntekijöitä

nimenomaan kaivataan Tornioon työpisteissään työskentelevien lisäksi. Toivon, että kunta laatisi uudenlaisen työnkuvan ja palkkaisi jalkautuvan työntekijän vastatakseen muun muassa niistä asioista, joita käsittelin työssäni.

Jatkotutkimuksena opinnäytetyötäni voisi tutkia lisää kotouttamisprosessista ja sen sujuvuudesta isommalla otannalla, jopa haastatteleamalla itse kokemusasiantuntijoita. Olisi mielenkiintoista käyttää omaa haastattelurunkoa hieman muokaten, ja tutkia esimerkiksi isommassa kaupungissa samaa ilmiötä.

LÄHTEET

Alitolppa-Niitamo, A., Fågel, S. & Säävälä, M. 2013. Olemme muuttaneet – ja kotoutumme. Maahan muuttaneen kohtaaminen ammatillisessa työssä. Helsinki: Kirjapaino Fram.

Anis, M., Hiitola, J. & Turtiainen, K. 2018. Maahanmuutto, palvelut ja hyvinvointi. Kohtaamisessa kehittyviä käytäntöjä. Tampere: Vastapaino.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, 2023. MAKO-verkosto. Viitattu 11.09.2023 Saatavissa: <https://www.ely-keskus.fi/ely-lappi-mako-verkosto>

Jatkola, V., & Vuorinen, S. 2006. Turvapaikkamenettely. Valtiontalouden tarkastusvirasto tarkastuskertomus DNRO 341/54/05.

Juvonen, A-M. 2012. Maahanmuuton juridiikkaa: Käytännön käsikirja. Porvoo: Bookwell Oy

Juvonen, A-M. 2021. Maahanmuuton lait ja menettelyt: Käytännön käsikirja. E-Kirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy. Viitattu 1.3.2023. Saatavissa: <https://shop-edita-fi.ez.lapinamk.fi/digikirja/3782368#Lukijalle>

Kananen, J. 2014. Laadullinen tutkimus opinnäytetyönä. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.

Kotouttamisohjelma 2023–2025. Tornion Kaupunki.

Kotoutuminen, 2021. Keskeiset kotoutumiseen liittyvät käsitteet. Viitattu 3.3.2023. Saatavissa: <https://kotoutuminen.fi/keskeiset-kasitteet>

Kotoutuminen, 2021. Kotoutumine on kaksisuuntaista. Viitattu 10.09.2023. Saatavissa: <https://kotoutuminen.fi/kaksisuuntainen-kotoutuminen-selkosuomi>

Kotoutuminen, 2021. Pakolaiset pakenevat vainoa ja konflikteja. Viitattu 11.08.2023. Saatavissa: <https://kotoutuminen.fi/pakolaiset>

Kotoutuminen, 2021. Perhe on tärkeä voimavara kotoutumisessa. Viitattu 20.08.2023 Saatavissa: <https://kotoutuminen.fi/lapset-nuoret-ja-perheet>

Kuosma, T. 2016. Turvapaikka ja pakolaisasema. Kansainvälisen suojelun periaatteet. EU: Nordbooks.

Laki kotoutumisen edistämisestä. 30.12.2010/1386

Laki maahanmuuttajien kotouttamisesta ja turvapaikanhakijoiden vastaanotosta. 493/1999.

Lautiola, H. 2013. Kumppanuutta kotouttamisen kentillä. Esimerkkejä järjestöjen ja viranomaisten yhteistyöstä kotouttamisessa. Taitto: Suomen Kulttuurirahasto.

Viitattu 18.08.2023. https://kotoutuminen.fi/documents/3464316/4304967/kumppanuutta_kotouttamisen_kentilla.pdf/207909f7-6f0f-40d6-ac19-54c0fd7920cf/kumppanuutta_kotouttamisen_kentilla.pdf

Maahanmuuttovirasto 2023. Kiintiöpakolaiset. Viitattu 10.08.2023. <https://migri.fi/kiintiopakolaiset>

Maahanmuuttovirasto 2023. Turvapaikan hakeminen. Viitattu 05.09.2023. <https://migri.fi/turvapaikan-hakeminen>

Maahanmuuttovirasto 2023. Turvapaikka Suomesta. Viitattu 05.09.2023. <https://migri.fi/milla-perusteella-turvapaikan-voi-saada>

Nyqvist, L & Hyvärinen, S. 2012. Dusti - Luottamusta Miehen Linjalla. Espoo: Naisten Apu Essoossa, Lyömätön Linja.

Perusopetuslaki 628/1998.

Rasilainen, L. 2016. Kotoutuminen kuntoon! Ehdotuksia kotoutumista tukevan koulutuksen parantamiseksi. Lahti: Painotalo Plus Digital Oy.

Räty, M. 2002. Maahanmuuttaja asiakkaana. Tammer-Paino Oy, Tampere.
Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2018. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 2., uudistettu laitos. Kustannusosakeyhtiö Tammi

Suomen Pakolaisapu 2022. Pakolaisuus Suomessa. Viitattu 05.09.2023. Saatavissa: <https://pakolaisapu.fi/pakolaisuus-suomessa/>

Suurpää, L. 2002. Hyvää tahtoa vai hyvää vaihtoa? Maahanmuuttajien kotouttamisohjelmat solidaarisuuden valossa. Yhteiskuntapolitiikka 67:1. Viitattu 07.09.2023 Saatavissa: <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/100425/021suurpaa.pdf?sequence=1>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Iäkkäät maahanmuuttajat. 2021. Viitattu 21.08.2023. Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/iakkaat-maahanmuuttajat>

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Käsitteet. Viitattu 07.09.2023 Saatavissa: <https://thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/kasitteet>

Tilastokeskus. Maahanmuuttajataustaisten määrät ja osuudet alueittain. Viitattu 21.08.2023. https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen/Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen__Maahanmuuttajat_ja_kotoutuminen/maakoto_pxt_11vu.px/table/tableViewLayout1/

Tornion Kaupunki. Järjestötoiminta. Viitattu 10.09.2023. <https://www.tornio.fi/kaupunki-ja-hallinto/osallistu-ja-vaikuta/jarjestotoiminta/>

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohje 2012. Viitattu 14.08.2023 Saatavissa: https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf

Ulkomaalaislaki 30.4.2004/301

UNHCR Suomi. 2023. Keitä autamme. Saatavissa: <https://www.unhcr.org/neu/fi/tietoa-unhcr/keita-autamme>

9 LIITTEET

Liite 1. Teemahaastattelurunko

Liite 2. Kutsu haastatteluun

Kotouttamisen menetelmiä kotoutumiseen

Mitä maahanmuuttajan kotoutumisprosessi sisältää?

Mitä tarvitaan onnistuneeseen maahanmuuttajan kotoutumiseen?

Mitä kotoutumista tukevia asioita Torniossa on, joita maahanmuuttaja voi hyödyntää?

Ovatko kyseiset kotoutumista tukevat asiat mielestäsi riittävät?

Miten maahanmuuttajat ottavat tarjotun tuen vastaan?

Millainen Tornion kotouttamissuunnitelma mielestäsi on kokonaisuudessaan?

Mitkä asiat tarvitsevat muutosta Tornion kotouttamisprosessissa?

Miten näihin voisi mielestäsi vaikuttaa?

Mahdolliset muutokset

Liittyykö maahanmuuttajan kotoutumiselle joitakin esteitä? Entä onko kotouttamiselle joitain esteitä?

Mitkä ovat syitä sille, kun maahanmuuttajan kotoutumissuunnitelma keskeytetään?

Kuinka suuri prosentti maahanmuuttajista jää asumaan Tornioon?

Miksi maahanmuuttajat eivät jää Tornioon pysyvästi?

Millaisia tunteita maahanmuuttajien kotoutuminen herättää maahanmuuttajissa?

+ kysymykset

Mitä työntekijä tekee, jotta kotoutumisprosessi onnistuu?

Nostaisitko esiin erityiset vahvuudet ja kehityskohteet?

Mitkä asiat sinun mielestäsi toimii, ja mitkä ei?

Minkälaisia hyvinvointia lisääviä tekijöitä maahanmuuttotyö on tuonut sinulle? Entä kuormittavia?

Miten pitkään olet työskennellyt maahanmuuttajien parissa?

Tervehdys!

Minulla olisi lopputyö haastatteluja ja tulkintaa vaille valmis. Opiskelen Lapin Ammattikorkeakoulussa sosionomiksi, ja opinnäytetyössäni käsittelen maahanmuuttoa ja kotouttamista Torniossa. Uskon että olisit juuri sopiva henkilö haastatteluun! Olisiko sinulla aikaa tavata, tai sopia etäyhteys?

Yhteydenottoa odottaen
Annika Tallgren